

The Quarterly Journal of Approach to
Philosophy in Schools and Organizations

Year 3, Number 2, Summer 2024, Pages 71 to 82

Original Article

<http://www.esbam.ir>

فصلنامه رویکرد فلسفه در مدارس و سازمان ها

سال سوم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۳

نوع مقاله: پژوهشی

ISSN: 2980-891X

Investigating the relationship between emotional intelligence and academic performance of first secondary school students in Khorram Abad city

Ahad mir: MA of Economic Geology.

Abstract

Purpose: The present study was conducted with the aim of investigating the relationship between emotional intelligence and academic performance of first secondary school students in Khorram Abad city. **Methodology:** The method of this research was descriptive correlation type. The statistical population of the current study included 3500 students of the first secondary school in Khorram Abad city, who were selected through cluster sampling method and according to Cochran's sample size formula, 346 people were selected. The tools of data collection in this research were emotional intelligence questionnaires of Bradbury (2004) and academic performance of Pham and Taylor (2004). The obtained data were analyzed using Pearson's correlation coefficient. **Results:** The findings showed that there is a significant relationship between emotional intelligence and academic performance of students. Also, there is a significant relationship between each of the dimensions of emotional intelligence, i.e. self-awareness, self-management, social awareness and relationship management, and students' academic performance. **Conclusion:** The general conclusion of the research showed that by strengthening emotional intelligence, it can greatly help to improve the academic performance of female students in schools.

Keywords: Emotional intelligence, academic performance, students.

*Corresponding author: MA of Economic Geology.

Email: mir_ahad_mir@yahoo.com

DOI: [10.22034/esbam.2024.480308.1067](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.480308.1067)

Investigating the relationship between emotional intelligence and academic performance of first secondary school students in Khorram Abad city

Detailed Abstract

Introduction: The present study was conducted with the aim of investigating the relationship between emotional intelligence and academic performance of first secondary school students in Khorram Abad city.

Materials and methods: The method of this research was descriptive correlation type. The statistical population of the current study included 3500 students of the first secondary school in Khorram Abad city, who were selected through cluster sampling method and according to Cochran's sample size formula, 346 people were selected. The tools of data collection in this research were emotional intelligence questionnaires of Bradbury (2004) and academic performance of Pham and Taylor (2004). The obtained data were analyzed using Pearson's correlation coefficient.

Results and discussion: Examining and explaining the above hypothesis shows that paying attention to emotional intelligence and creating a collective and group feeling in students is essential and vital. It is essential that in schools and classrooms, the role of emotional intelligence as a set of abilities that allows students to persevere in the face of adversity, control their impulses, postpone success, empathize with others and hope. One of the achievements of emotional intelligence is expressing emotions well and in an effective way. Students whose emotional skills are well developed are happy and efficient in their lives and have intellectual habits that make them productive and efficient people. It should also be noted that students who cannot control their emotional life are involved in internal conflicts and this problem reduces their ability to do focused work and think clearly. Paying attention to emotional intelligence in the classroom as well as the performance of students in the curriculum of schools requires a deep understanding and a comprehensive picture that can be used for proper planning. Emotional intelligence is the latest development in the field of understanding the relationship between reason and emotion, and it is referred to as the trigger of a great revolution in the field of mental health promotion. In fact, the concept of emotional intelligence is a multifactorial field of social skills and competences that affects a person's ability to recognize, understand and manage emotions, solve problems and adapt and effectively adapt a person to needs, pressures and Adapts to life's challenges. The historical roots of this concept can be traced back to the 19th century. What is emotional intelligence and what is its importance in life and work environment. Emotional intelligence or emotional quotient refers to the ability to recognize and control one's emotions. It can be said that people who do not perform well in their relationships in life and work environment have low emotional intelligence and mental intelligence alone cannot help in this field; Because emotional intelligence is more important than mental intelligence to achieve success in career and personal life.

The success of people in business depends on the ability of people to recognize the emotions of others and react appropriately to them. Emotional intelligence is one of the useful and effective skills with the help of which we can create better conditions and opportunities in our lives and increase the level of satisfaction with life. With the help of emotional intelligence, we can manage our stress and create stronger relationships and achieve our academic goals; Therefore, emotional or emotional intelligence is needed in many areas of life, and people who have this intelligence can perform much better. Education is one of the most important aspects of development in any country. The academic performance of the students of any society, as the future human resources of that society and responsible for economic, social, etc. activities in the following decades, is of undeniable importance. Academic achievements are one of the very important factors that most organizations They consider work. Therefore, students should put in their maximum effort during their studies so that in addition to getting good grades, they can also improve their skills and at the same time prepare themselves for future job opportunities. But it should also be considered that the student's efforts alone will not be effective in his academic progress. There are many other factors that can lead to his academic progress or failure. In today's complex world, every country and nation with every viewpoint and belief and with every political and social system pays special attention to the issues of higher education. This shows the importance of education on the one hand and the necessity of human life on the other hand. Today, what is referred to as a proud human civilization and culture is the achievement and knowledge based on the educational system. To evaluate the effectiveness of each activity and program, they examine the final product and its output. In the education system, this is also done by examining the academic performance of students.

The results showed that the findings showed that there is a significant relationship between emotional intelligence and academic performance of students. Also, there is a significant relationship between each of the dimensions of emotional intelligence, i.e. self-awareness, self-management, social awareness and relationship management, and students' academic performance.

Conclusion: The general conclusion of the research showed that by strengthening emotional intelligence, it can greatly help to improve the academic performance of female students in schools.

Keywords: Emotional intelligence, academic performance, students.

بررسی رابطه هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره ی متوسطه اول شهر خرم آباد

احد میر: کارشناسی ارشد زمین شناسی اقتصادی.

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره ی متوسطه اول شهر خرم آباد انجام شده است. **روش کار:** روش این پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل ۳۵۰۰ نفر از دانش آموزان دوره ی متوسطه اول شهر خرم آباد بود که از طریق روش نمونه گیری خوشه ای و با توجه به فرمول حجم نمونه کوکران تعداد ۳۴۶ نفر انتخاب شدند. ابزار جمع آوری اطلاعات در این تحقیق پرسشنامه های هوش هیجانی برادبری (۲۰۰۴) و عملکرد تحصیلی فام و تیلور (۲۰۰۴) بود. داده های بدست آمده با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون مورد تحلیل قرار گرفتند. **نتایج:** یافته ها نشان داد که بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد. همچنین بین هر یک از ابعاد هوش هیجانی یعنی خودآگاهی، خودمدیریتی، آگاهی اجتماعی و مدیریت روابط و عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد. **نتیجه گیری:** نتیجه گیری کلی پژوهش نشان داد که با تقویت هوش هیجانی می توان به بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان در مدارس کمک فراوانی نمود. **واژگان کلیدی:** هوش هیجانی، عملکرد تحصیلی، دانش آموزان.

*نویسنده مسؤول: کارشناسی ارشد زمین شناسی اقتصادی.

Email: mir_ahad_mir@yahoo.com

DOI: [10.22034/esbam.2024.480308.1067](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.480308.1067)

مقدمه

توجه به ویژگی‌های منحصر به فرد و نیز خصوصیات عمومی دانش‌آموزان و ایجاد بستری مناسب برای آموزش آنها می‌تواند گره از بسیاری از مشکلات بعدی باز کند. مدارس باید جای امنی برای فراگیران باشد به گونه‌ای که دانش‌آموز در آنجا احساس راحتی کند. دوره متوسطه از دوره‌های مهم، حساس و مؤثر در زندگی فردی و اجتماعی دانش‌آموزان است. دوره‌ای است که به سبب وضع زیستی، اجتماعی و روانی دانش‌آموزان آن با سایر دوره‌های تحصیلی مشترکات و ممیزاتی دارد و دارای طیف وسیعی است که دوران نوجوانی را در بر می‌گیرد و در انتهای طیف به دنیای جوانی می‌رسد. دوره متوسطه از دوره‌های مهم، حساس و مؤثر در زندگی فردی و اجتماعی دانش‌آموزان است. بی‌شک آموزش دانش‌آموزان با هدف پیشرفت آنها در همه مقاطع تحصیلی بسیار مهم است. بهبود یادگیری یکی از اهداف مهم آموزش و پرورش و یکی از ملاک‌های کارآیی هر نظام آموزشی است. جهت حفظ توان علمی و ارتقاء سطح سلامت دانش‌آموزان به عنوان سرمایه‌های انسانی نظام آموزشی و پیش‌گیری از به‌در رفتن منابع مادی لزوم توجه به شناسایی عوامل مؤثر در یادگیری آنان مطرح می‌گردد (هاشمیان پور، ۱۴۰۲). دوره‌ای است که به سبب وضع زیستی، اجتماعی و روانی دانش‌آموزان آن با سایر دوره‌های تحصیلی مشترکات و ممیزاتی دارد و دارای طیف وسیعی است که دوران نوجوانی را در بر می‌گیرد و در انتهای طیف به دنیای جوانی می‌رسد. در دوره متوسطه، قسمت اعظم استعدادهای اختصاصی نوجوان و جوان بروز می‌کند، قدرت یادگیری آنان به حد اعلای خود می‌رسد، کنجکاوی آنان جهت معینی می‌یابد و مسائل جدید زندگی نظیر انتخاب رشته، انتخاب حرفه و شغل، اداره خانواده و گرایش به مرام و مسلک، ذهن آنان را به خود مشغول می‌دارد و به مرحله ادراک ارزش‌های اجتماعی، اقتصادی و معنوی می‌رسند؛ از این‌رو این دوره در نظام‌های تعلیم و تربیت کشورهای مختلف جهان اهمیت زیادی دارد (حکمت پور، ۱۴۰۲). از طرفی هوش هیجانی^۱ یعنی توانایی شناخت دقیق احساسات و عواطف ویژگی‌های خود. هوش هیجانی به عنوان عامل پیش‌بینی‌کننده سلامت روانی، اجتماعی، موفقیت تحصیلی و شغلی، از اهمیت شایانی برخوردار گردیده است و به عنوان یکی از مولفه‌های مهم ارتباطات نقش بسزایی در ایجاد تکامل خودآگاهی، سلامت روان شناختی و موفقیت اجتماعی ایفا می‌کند. همچنین ویژگی‌های زندگی اجتماعی و لزوم تعامل با دیگران، کاربرد بسیاری از هیجان‌ها را که روزگاری از بهترین و در دسترس‌ترین ابزارهای زندگی بشری بودند، تحت شعاع خود قرار داده است (هوانگ^۲، ۲۰۲۴). هوش هیجانی^۳ ظرفیت درک اطلاعات هیجانی و استدلال در هنگام وجود است. اگر چه انسان با سرشت و فطرت گوناگون به دنیا می‌آیند و چگونگی برخورد آنها با مسایلی چون برخوردهای اجتماعی، اشتیاق خجالت و غیره متفاوت است، اما هوش هیجانی به افراد کمک می‌کند تا بر روی قابلیت‌ها و یا عدم وجود آن‌ها کار کرده و بنابراین انسان را برای رویارویی با جامعه بیرونی آماده کنند، پس نتیجه می‌گیریم که هدف از تقویت هوش هیجانی، آگاهی از احساسات و تربیت آن‌ها برای غلبه بر موانع زندگی است. هوش هیجانی توانایی حفظ انگیزه، مقاومت در برابر ناملايمات، کنترل تکانه‌ها، توانایی به تعویق انداختن کامیابی‌ها، همدلی با دیگران و امیدوار بودن تعریف می‌کند. هوش هیجانی را در بر گیرنده مجموعه‌ای از مهارت‌ها، استعدادها و توانایی‌های غیر شناختی می‌داند که توانایی فرد را در رویارویی با فشارها و شرایط محیطی بطور موفقیت آمیزی افزایش می‌دهد (مصلح^۴، ۲۰۲۴).

یکی از شاخص‌های مهم و اثرگذار که ارتباط خاصی با هوش هیجانی دارد عملکرد تحصیلی^۵ است. یکی از عوامل‌های بسیار مهم در تکوین شخصیت نوجوان و جوان و عملکرد تحصیلی آنان مدرسه می‌باشد. مدرسه بعد از خانواده مهم‌ترین نقش را در

1- Emotional Intelligence

2- Huang

3- Emotional Intelligence

4- Mosleh

5- Academic Performance

فرایند اجتماعی کردن نوجوان به عهده دارد. مدرسه از طریق آموزش مهارت‌های علمی و فنی و فراهم آوردن زمینه همکاری گروهی و مسئولیت پذیری نوجوان و جوان موجبات رشد همه جانبه و متعادل شخصیت آنان را فراهم می‌سازد. گرچه مدارس وقت خود را صرف ایجاد آمادگی در نوجوانان و جوانان به منظور کسب مدارج عالی تحصیل می‌کنند با وجود این بسیاری از نوجوانان بدون دریافت مدارج عالی مستقیماً به زندگی وارد شده و چون فاقد آمادگی لازم برای ورود به آن می‌باشند احساس شکست و درماندگی نموده به بهداشت و سلامت روانی آنان آسیب وارد می‌شود. علاوه بر آن فاکتورهای دیگری نیز وجود دارد که در عملکرد تحصیلی دانش آموزان در مدرسه و در نتیجه در زندگی آینده آنها تاثیر دارد. عملکرد تحصیلی فرزندان یکی از دغدغه‌های همیشگی والدین می‌باشد. پدران و مادران اغلب هزینه و وقت زیادی را برای ارتقاء تحصیلی فرزندان صرف می‌کنند اما در بیشتر موارد به دلیل اینکه مسیر درستی را برای این کار انتخاب نمی‌کنند، به نتیجه‌ی مطلوب و موردنظر دست نمی‌یابند. عملکرد تحصیلی عبارت است از، موفقیت دانش آموزان در یک یا چند موضوع درسی (مثل: درک، فهم خواندن یا محاسبه عددی)، چنین پیشرفت‌هایی توسط آزمون‌های میزان شده تحصیلی اندازه‌گیری می‌شود. همچنین این اصطلاح بر پیشرفت فرد در کلاس، آن طور که در کار مدرسه ارزیابی می‌شود دلالت دارد. عملکرد تحصیلی به جلوه‌ای از جایگاه تحصیلی دانش آموزان اشاره دارد که این جلوه ممکن است بیانگر نمره‌ای برای یک دوره، میانگین نمرات در دوره‌ای مربوط به یک موضوع یا میانگین نمرات دوره‌های مختلف باشد. همچنین این اصطلاح بر پیشرفت فرد در کلاس، آن طور که در کار مدرسه ارزیابی می‌شود دلالت دارد (علی^۱، ۲۰۲۴). از مهمترین آفت‌های نظام‌های آموزشی وضعیت نامناسب عملکرد تحصیلی و ناتوانی یادگیری است که همه ساله به صورت‌های گوناگون تعداد بسیاری از استعداد‌های بالقوه انسانی و منابع اقتصادی جامعه را هدر داده و نابسامانی‌های فردی و اجتماعی را بر جای می‌گذارد، هر چند پاره‌ای از موارد در بعضی از رشته‌های خاص بیشتر مشاهده می‌شود ولی می‌توان علل آن را تقریباً یکسان دانست: از جمله عدم آموزش‌های راهبردهای فردی و گروهی، افت بر اثر قصور در اعمال و روش‌های مناسب آموزشی و پرورشی توسط نظام آموزش و پرورش، معلمان، خانواده و ... از سویی بدون تردید هیچ نظام آموزشی نمی‌تواند صد درصد به اهداف آموزشی خود برسد، ولی موفق بودن هر نظام آموزشی نزدیک‌تر شدن هر چه بیشتر به اهداف تعیین شده بستگی دارد که برای نزدیک‌تر شدن به اهداف نظام آموزشی حتماً می‌بایست عوامل مؤثر بر وضعیت نامناسب عملکرد تحصیلی و کاهش ناتوانی یادگیری دانش آموزان را شناخت و اثرهای آن را کاهش داد (بالسلز^۲، ۲۰۲۴). همچنین با بررسی پژوهش‌ها در داخل و خارج در راستای موضوع مشخص شد که تاکنون پژوهشی جامع در مورد بررسی رابطه هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان صورت نگرفته است و صرفاً موضوعاتی نسبتاً نزدیک در این حوزه انجام شده از جمله اینکه: خوشنمایی (۱۴۰۳)، آبالان (۱۴۰۲)، متقی (۱۴۰۲)، اردکانی (۱۴۰۲)، رشادت (۱۴۰۲)، قدس (۱۴۰۲)، تاباق (۱۴۰۲)، سلطانی گول (۱۴۰۲)، علی زاده (۱۴۰۱)، زینلی حسین آبادی (۱۴۰۱)، مریونسوتو^۳ (۲۰۲۴)، آمپونشا^۴ (۲۰۲۴)، بریتووم^۵ (۲۰۲۴) و خواجه پور^۶ (۲۰۱۱) بر رابطه هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان اذعان نموده‌اند.

-
- 1- Ali
 - 2- Balcells
 - 3- Merino-Soto
 - 4- Amponsah
 - 5- Britwum
 - 6- Khajehpour

در بحث اهمیت و ضرورت پژوهش می بایست بیان نمود که اهمیت هوش هیجانی برای دانش آموزان، زمانی مشخص می شود که در هر مقطع تحصیلی، دانش آموزها احساسات خود را درک و مدیریت کنند و بتوانند نمرات خوبی در دروس و آزمون ها کسب نمایند. وقتی صحبت از عملکرد تحصیلی به میان می آید، تحقیقات نشان داده است که هوش هیجانی تقریباً به اندازه هوش شناختی و داشتن حس مسئولیت اهمیت دارد. هوش هیجانی یکی از مهارت های فردی و جزو خصوصیات مهم شخصیتی است که بر موفقیت دانش آموزان در دوره های مختلف تحصیلی تأثیر می گذارد. هوش عاطفی یا هوش هیجانی، توانایی فرد برای بروز احساسات یا حتی کنترل کردن آنها در شرایط مختلف است. کنترل و مدیریت هوش هیجانی می تواند نقش اصلی در برتری و موفقیت های آینده شغلی دانش آموزان دارد. هوش هیجانی توانمندی تاکتیکی (عملکرد فردی) است، در حالیکه هوش شناختی قابلیت استراتژیک (قابلیت درازمدت) است، هوش عاطفی پیش‌بینی موفقیت را ممکن می‌سازد. بسیاری از موفقیت‌های شخصی، شادی و موفقیت های حرفه‌ای به هوش هیجانی ربط دارد. هر چند که هوش عاطفی در مقابل هوش ذهنی نیست و برخی افراد می توانند در هر دوی این هوش ها، نمره بالایی داشته باشند. هیجانها بخش اعظمی از زندگی را در بر می گیرند. معمولاً در هنگام تصمیم گرفتن و عمل کردن احساسات ما به همان اندازه و گاهی بیشتر از تفکر اهمیت می یابند. دلیل این امر توانایی بالای هوش هیجانی در حل بهتر مسایل و کاستن از میزان تعارضات بین دریافتهای فکری و احساسی است. حضور مستقیم و غیرمستقیم هیجانها را می توان در استدلال و عقلانیت مشاهده کرد. هوش هیجانی نقش مهمی در کیفیت زندگی شخصی، خانوادگی و شغلی افراد ایفا می کند و از نظر میزان کارایی از توانایی های هوش مغزیمان تواناتر است. بی اعتنائی به هیجانها، عدم مدیریت آنها و مسامحه در بیان آنها می تواند هزینه های گزافی را برای انسان در پی داشته باشد. پژوهشهای نوین نشان می دهند که فقدان هوش هیجانی می تواند آثار مخربی را در زمینه های فردی و اجتماعی ایجاد کند و برعکس، تحصیل و تقویت آن، زمینه ساز موفقیت های بزرگ خواهد بود. در همین راستا این پژوهش به بررسی رابطه هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره ی متوسطه اول شهر خرم آباد می پردازد. سؤال اصلی در این تحقیق به این صورت مطرح است که آیا بین هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره ی متوسطه اول شهر خرم آباد رابطه وجود دارد؟

روش پژوهش

روش تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر جمع آوری داده ها توصیفی از نوع همبستگی بوده است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانش آموزان دوره ی متوسطه اول شهر خرم آباد در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود. بر جامعه آماری پژوهش حاضر شامل ۳۵۰۰ نفر از دانش آموزان دوره ی متوسطه اول شهر خرم آباد بود که از طریق روش نمونه گیری خوشه ای و با توجه به فرمول حجم نمونه کوکران تعداد ۳۴۶ نفر انتخاب شدند. ابزار جمع آوری اطلاعات در این تحقیق شامل پرسشنامه های هوش هیجانی برادبری (۲۰۰۴) و عملکرد تحصیلی فام و تیلور (۲۰۰۴) بود.

۱) پرسشنامه هوش هیجانی برادبری و گریوز (۲۰۰۴): آزمون هوش هیجانی توسط برادبری و گریوز (۲۰۰۴) ساخته شده است و توسط گنجی (۱۳۸۴) ترجمه و ویراستاری گردید. این آزمون شامل ۲۸ ماده است که بر اساس مقیاس ۵ درجه ای لیکرت خیلی کم، تا خیلی زیاد نمره گذاری می شود. چهار مولفه خودآگاهی گویه های ۱ تا ۷، خودمدیریتی گویه های ۸ تا ۱۴، آگاهی اجتماعی گویه های ۱۵ تا ۲۱ و مدیریت روابط گویه های ۲۲ تا ۲۸ را می سنجد و یک نمره کلی هوش هیجانی نیز بدست می دهد که بین ۲۸ تا ۱۶۸ می باشد. برادبری و گریوز (۲۰۰۴) پایایی پرسشنامه را از طریق ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ گزارش نموده است. پایایی پرسشنامه در پژوهش حاضر به کمک ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ بدست آمد. برادبری و گریوز (۲۰۰۴) روایی پرسشنامه را در تحقیق خود به کمک اعتبار ملاکی ۰/۸۵ گزارش نموده است. روایی این پرسشنامه در

پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب همبستگی هر سوال با نمره کل محاسبه گردید و نشان داد که همه سوالات با نمره کل همبستگی معنی داری دارند.

۲) پرسشنامه سنجش عملکرد تحصیلی فام و تیلور (۲۰۰۴): این پرسشنامه دارای ۴۸ سوال بوده و هدف آن ارزیابی عملکرد تحصیلی از حوزه های مختلف می باشد. نمره گذاری پرسشنامه بصورت طیف لیکرت ۵ نقطه ای می باشد. این پرسشنامه دارای چهار بعد (خودکارآمدی ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳، تاثیرات هیجانی ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، برنامه ریزی ۱، ۲، ۳، ۴، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۴۰، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۸، فقدان کنترل پیامد ۵، ۶، ۳۷، ۳۸ و انگیزش ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۳۹، ۴۱، ۴۲، ۴۷) می باشد. برای بدست آوردن امتیاز مربوط به هر بعد، مجموع امتیازات مربوط به تک تک سوالات آن بعد را با هم جمع می گردد. پس از محاسبه مولفه ها، جهت محاسبه ی نمره کل عملکرد تحصیلی باید سوالات مربوط به مولفه های تاثیرات هیجانی و فقدان کنترل پیامد معکوس شده و سپس با نمره ی سایر مولفه ها جمع شود. ضمناً سوال شماره ی ۷ نمره نمی گیرد. در پرسشنامه عملکرد تحصیلی، ۵ عامل که عبارتند از: خودکارآمدی، تاثیرات هیجانی، برنامه ریزی، فقدان کنترل پیامد، انگیزش مورد مقایسه قرار گرفته اند و به هر یک از این عامل ها نمره ای اختصاص یافته است که به ترتیب ۵ و ۴ و ۳ و ۲ و ۱ می باشد و بر این اساس نمره کمتر از ۵۳ نشان دهنده خودکارآمدی ضعیف و نمره بالاتر از ۸۵ نشان دهنده خودکارآمدی قوی می باشد. نمره کمتر از ۲۸ بیانگر تاثیرات هیجانی ضعیف و نمره ۵۳ به بالا بیانگر تاثیرات هیجانی قوی می باشد. نمره کمتر از ۱۱ بیانگر برنامه ریزی ضعیف و نمره بالاتر از ۲۳ بیانگر برنامه ریزی قوی می باشد. نمره کمتر از ۶ بیانگر کنترل پیامد ضعیف و نمره بالاتر از ۱۳ بیانگر فقدان کنترل پیامد قوی می باشد. نمره کمتر از ۱۴ بیانگر انگیزش ضعیف و نمره بالاتر از ۲۴ بیانگر انگیزش قوی می باشد. نمره کمتر از ۱۲۰ بیانگر عملکرد تحصیلی ضعیف و نمره بالاتر از ۱۷۵ بیانگر عملکرد تحصیلی قوی و نمره بین ۱۷۴-۱۲۱ بیانگر عملکرد تحصیلی متوسط می باشد. فام و تیلور (۲۰۰۲) پایایی پرسشنامه را به کمک آلفای کرونباخ ۰/۸۵ گزارش نمود. پایایی پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ بدست آمد. فام و تیلور (۲۰۰۲) روایی پرسشنامه را در تحقیق خود به کمک تحلیل سازه ۰/۸۳ گزارش نمود. روایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب همبستگی هر سوال با نمره کل محاسبه گردید و نشان داد که همه سوالات با نمره کل همبستگی معنی داری دارند.

یافته ها

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول ۱ به بحث و بررسی پیرامون نرمال بودن داده ها و در ادامه در جدول ۳ به تحلیل فرضیه پژوهش پرداخته شد.

جدول ۱ نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای فرض توزیع نرمال

متغیرها	آماره	سطح معناداری
هوش هیجانی	۰/۰۵۴	۰/۰۸
عملکرد تحصیلی	۰/۰۶	۰/۰۸۵

نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف در جدول ۱ نشان داد که سطح معناداری برای متغیرهای هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی بیشتر از ۰/۰۵ است، بنابراین آماره کولموگروف-اسمیرنوف در خصوص متغیرها در سطح ۰/۰۵ خطا معنی دار نبوده و بر این اساس توزیع متغیرها نرمال می باشد.

جدول ۲ همبستگی بین ابعاد هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان

عملکرد تحصیلی		متغیرها
ضریب همبستگی	سطح معنی داری	
۰/۶۳۲	۰/۰۰۰۱	خودآگاهی
۰/۵۶۳	۰/۰۰۰۱	خودمدیریتی
۰/۴۹۹	۰/۰۰۰۱	آگاهی اجتماعی
۰/۴۸۰	۰/۰۰۰۱	مدیریت روابط

نتایج ضریب همبستگی پیرسون مندرج در جدول ۲ بیانگر این است که بین خودآگاهی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد، به این معنا که هر چقدر خودآگاهی در بین دانش آموزان بالاتر باشد، عملکرد تحصیلی آنان بالاتر می باشد. این رابطه در سطح ($P < ۰/۰۰۰۱$) معنادار می باشد. نتایج ضریب همبستگی پیرسون مندرج در جدول ۲ بیانگر این است که بین خودمدیریتی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد، به این معنا که هر چقدر خودمدیریتی در بین دانش آموزان بالاتر باشد، عملکرد تحصیلی آنان بالاتر می باشد. این رابطه در سطح ($P < ۰/۰۰۰۱$) معنادار می باشد. نتایج ضریب همبستگی پیرسون مندرج در جدول ۲ بیانگر این است که بین آگاهی اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد، به این معنا که هر چقدر آگاهی اجتماعی در بین دانش آموزان بالاتر باشد، عملکرد تحصیلی آنان بالاتر می باشد. این رابطه در سطح ($P < ۰/۰۰۰۱$) معنادار می باشد. نتایج ضریب همبستگی پیرسون مندرج در جدول ۲ بیانگر این است که بین مدیریت روابط با عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد، به این معنا که هر چقدر مدیریت روابط در بین دانش آموزان بالاتر باشد، عملکرد تحصیلی آنان بالاتر می باشد. این رابطه در سطح ($P < ۰/۰۰۰۱$) معنادار می باشد.

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر به دنبال بررسی رابطه هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره ی متوسطه اول شهر خرم آباد انجام شده است. نتایج نشان داد که یافته ها نشان داد که بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد. همچنین بین هر یک از ابعاد هوش هیجانی یعنی خودآگاهی، خودمدیریتی، آگاهی اجتماعی و مدیریت روابط و عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد.

مشابه با این یافته ها در تحقیقات خوشنامی (۱۴۰۳)، آبسالان (۱۴۰۲)، متقی (۱۴۰۲)، اردکانی (۱۴۰۲)، رشادت (۱۴۰۲)، قدس (۱۴۰۲)، تاباق (۱۴۰۲)، سلطانی گول (۱۴۰۲)، علی زاده (۱۴۰۱)، زینلی حسین آبادی (۱۴۰۱)، مرینوسوتو (۲۰۲۴)، آمپونشا (۲۰۲۴)، بریتووم (۲۰۲۴) و خواجه پور (۲۰۱۱) به دست آمده است. بررسی و تبیین فرضیه فوق نشان می دهد که توجه به هوش هیجانی و ایجاد احساس جمعی و گروهی در دانش آموزان امر ضروری و حیاتی می باشد. این نکته ضروری می باشد که در مدارس و کلاس های درس، نقش هوش هیجانی به عنوان مجموعه ای از توانایی هایی که دانش آموز در مقابل ناملایمات پایداری نماید، تکانش های خود را کنترل کند، کامیابی را به تعویق بیندازد، با دیگران همدلی کند و امیدوار باشد. از جمله دستاوردهای هوش هیجانی، بیان احساسات به خوبی و به روشی اثربخش می باشد. دانش آموزانی که مهارت های

عاطفی شان به خوبی رشد یافته اند، در زندگی خویش خرسندند و کارآمدند و عاداتی فکری را اختیار دارند که موجب می شود آن ها افرادی مولد و کارآمد باشند. این نکته نیز باید متذکر شد که دانش آموزانی که نمی توانند در زندگی عاطفی خود تسلط داشته باشند، درگیر کشمکش های درونی هستند و این مسئله از توانایی آنان در انجام کار متمرکز و تفکر روشن می کاهد. توجه به هوش هیجانی در کلاس درس و همچنین عملکرد دانش آموزان در برنامه درسی و آموزشی مدارس نیازمند درک عمیق و کسب تصویر جامعی است که با تکیه بر آن بتوان برنامه ریزی درستی انجام داد. هوش هیجانی، جدیدترین تحول در زمینه فهم رابطه میان تعقل و هیجان است و از آن به عنوان ماشه چکان یک انقلاب بزرگ در زمینه ارتقای بهداشت روانی یاد می شود. در واقع، مفهوم هوش هیجانی، یک حیطه چند عاملی از مجموعه مهارت ها و صلاحیت های اجتماعی است که بر توانایی های فرد برای تشخیص درک و مدیریت هیجان، حل مسأله و سازگاری تأثیر می گذارد و به طرز مؤثری فرد را با نیازها، فشارها و چالش های زندگی سازگار می کند. ریشه های تاریخی این مفهوم را می توان در قرن ۱۹ جستجو کرد. هوش هیجانی چیست و چه اهمیتی در زندگی و محیط کار دارد. هوش هیجانی یا ضریب عاطفی، به توانایی شناخت و کنترل عواطف و هیجان های خود گفته می شود. می توان گفت افرادی که در زندگی و محیط کار در روابط خود عملکرد خوبی ندارند، از هوش هیجانی پایینی برخوردار هستند و هوش ذهنی در این زمینه به تنهایی قادر نیست کمکی کند؛ زیرا هوش هیجانی برای دستیابی به موفقیت در شغل و زندگی شخصی از هوش ذهنی مهم تر است. موفقیت افراد در کسب و کار و مشاغل، به توانایی افراد در تشخیص هیجان های دیگران و واکنش مناسب به آن ها بستگی دارد. هوش هیجانی از جمله مهارت های مفید و مؤثر است که به کمک آن می توانیم شرایط و فرصت های بهتری در زندگی خود پدید آورده و سطح رضایت مندی از زندگی را افزایش دهیم. به کمک هوش هیجانی می توانیم استرس خود را مدیریت و روابط قوی تری ایجاد کنیم و به اهداف تحصیلی خود دست یابیم؛ بنابراین هوش عاطفی یا هیجانی در بسیاری از زمینه های زندگی مورد نیاز است و افرادی که از این هوش برخوردار هستند می توانند عملکرد بسیار بهتری داشته باشند. آموزش یکی از مهمترین جنبه های توسعه در هر کشوری است. عملکرد تحصیلی و درسی دانش آموزان هر جامعه، به عنوان نیروی انسانی آینده آن جامعه و مسئولان فعالیت های اقتصادی، اجتماعی و غیره در دهه های بعدی، از اهمیت غیر قابل انکاری برخوردار است. دستاوردهای تحصیلی یکی از فاکتورهای بسیار مهمی است که اغلب سازمان ها کار در نظر می گیرند. بنابراین، دانش آموزان باید حداکثر تلاش خود را در دوران تحصیل به کار گیرند تا علاوه بر کسب نمرات خوب، مهارت هایشان را نیز ارتقا داده و همزمان خود را برای فرصت های شغلی آینده آماده کنند. اما باید این نکته را نیز در نظر گرفت که تلاش دانش آموز به تنهایی در پیشرفت تحصیلی او مؤثر نخواهد بود. عوامل متعدد دیگری نیز وجود دارند که میتوانند منجر به پیشرفت یا افت تحصیلی او شوند. در دنیای پیچیده امروز، هر کشور و ملتی با هر دیدگاه و اعتقادی و با هر نظام سیاسی و اجتماعی به مسائل آموزش عالی توجه خاص دارد. این امر از یک سو اهمیت تعلیم و تربیت و از سوی دیگر نیازمندی زندگی انسان را به این مسئله نشان می دهد. امروزه آنچه به عنوان تمدن و فرهنگ افتخار آمیز انسانی از آن یاد می شود دستاورد و دانشی است که بر اساس نظام آموزشی بنیان یافته است. برای ارزیابی میزان اثربخشی هر فعالیت و برنامه ای، محصول نهایی و برونداد آن را بررسی می کنند. در نظام آموزش و پرورش نیز این امر از طریق بررسی عملکرد تحصیلی دانش آموزان انجام می گیرد.

در بحث پیشنهادات پژوهش می بایست بیان نمود که یک محیط آموزشی مناسب و مساعد می تواند بر بهبود هوش هیجانی دانش آموزان تاثیر بسزایی داشته باشد بنابراین، یکی از دغدغه های مدارس باید فراهم آوردن محیطی شاداب و امن برای بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان باشد. آگاه کردن مدارس از نتایج این پژوهش و ضرورت برنامه ریزی در زمینه تقویت

هوش هیجانی می تواند به بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان کمک نماید. نهادهای ذی ربط از جمله مراکز مشاوره، آموزش و پرورش و صدا و سیما آگاهی های لازم را به مدارس در زمینه عملکرد تحصیلی دانش آموزان ارائه دهند.

References

- Amponsah, K. D., Adu-Gyamfi, K., Awoniyi, F. C., & Commey-Mintah, P. (2024). Navigating academic performance: Unravelling the relationship between emotional intelligence, learning styles, and science and technology self-efficacy among preservice science teachers. *Heliyon*, 10(9).
- Ali, N., Ullah, A., Shah, M., Ali, A., Khan, S. A., Shakoor, A., ... & Ahmad, S. (2020). School role in improving parenting skills and academic performance of secondary schools students in Pakistan. *Heliyon*, 6(11), e05443.
- Ardakani, Ashraf and Hirani, Fatemeh and Hirani, Azam and Deneshvari, Soheila. (2023). Investigating the relationship between spatial intelligence and academic performance with emotional self-regulation of high school students in Bardskan city, the third international conference on humanities, educational sciences, law and social sciences[In Persian].
- Absalan, Mohammad and Sorkha, Maryam and Barzegar, Setare and Barzoui, Forozan. (2023). Examining the relationship between emotional intelligence and students' academic performance and creativity, the 8th National Conference on New Researches in the field of Educational Sciences and Psychology in Iran, Tehran[In Persian].
- Alizadeh, Hassan and Alizadeh, Abolfazl and Sijavandi, Reza. (20213). Conceptual analysis and evaluation of spiritual intelligence and emotional intelligence and its relationship with improving academic performance in students, the fifth international conference of psychology, educational sciences and social studies, Hamadan[In Persian].
- Bravery, Parisa. (2023). The relationship between emotional and spiritual intelligence and academic self-efficacy with students' academic performance, the fourth international conference on health, educational sciences and psychology.
- Balcells-Balcells, A., Giné, C., Guàrdia-Olmos, J., Summers, J. A., & Mas, J. M. (2019). Impact of supports and partnership on family quality of life. *Research in developmental disabilities*, 85, 50-60.
- Britwum, F., Amponsah, M. O., Effrim, P. K., & Aidoo, S. (2024). A two-way interaction effects of gender and age on emotional intelligence and academic achievement of students in the colleges of education in the Volta zone of Ghana. *Social Sciences & Humanities Open*, 10, 101074.
- Huang, Y., Chen, D., Li, C., Fan, Y., & Wu, Y. (2024). The mediating role of academic support perception in the relationship between emotional intelligence and bullying behaviours in clinical practice: A cross-sectional study. *Nurse education today*, 135, 106129.
- Hekmatpour, Fatima. (2023). The relationship between emotional intelligence and mental health and academic performance of students in English language course (case study: second year high school students of Kohgiluyeh city), the first international congress of education, social and cultural studies with a future research approach[In Persian].

- Hashemianpour, Seyedah Amina. (2023). The relationship between emotional intelligence and mental health and academic performance of the first secondary students of Dana city in the course of Persian literature, the first international congress of education, social and cultural studies with a future research approach[In Persian].
- Khajehpour, M. (2011). Relationship between emotional intelligence, parental involvement and academic performance of high school students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 1081-1086[In Persian].
- Khoshnami, Morteza. (2024). The relationship between emotional intelligence and social adjustment with students' academic performance, the 6th national conference of professional research in psychology and counseling with the approach from the teacher's point of view, Minab[In Persian].
- Merino-Soto, C., Angulo-Ramos, M., Llaja-Rojas, V., & Chans, G. M. (2024). Academic performance, emotional intelligence, and academic burnout: A cross-sectional study of a mediational effect in nursing students. *Nurse Education Today*, 139, 106221.
- Mosleh, S. M., Alsaadi, F. A., Alnaqbi, F. K., Alkhzaimi, M. A., Alnaqbi, S. W., & Alsereidi, W. M. (2024). Examining the association between emotional intelligence and chatbot utilization in education: A cross-sectional examination of undergraduate students in the UAE. *Heliyon*, 10(11).
- Motaghi, Lilasadat and Soltani, Adel and Soltani, Ali. (2023). The relationship between emotional intelligence and the use of English language learning strategies with students' academic performance, the 8th national conference of modern researches in the field of educational sciences and psychology of Iran, Tehran [In Persian].
- Mirqodsi, Parisa. (2023). The relationship between emotional intelligence and spiritual intelligence and academic motivation of students with academic performance, the fourth international conference on health, educational sciences and psychology.
- Quds, Siddiqa. (2023). Investigating the relationship between emotional intelligence and happiness with academic performance and cognitive flexibility in high school students in Qom, the 18th International Conference on Psychology, Counseling and Educational Sciences.
- Soltani Gul, conductor. (2023). The relationship between perfectionism, emotional intelligence, self-esteem and test anxiety with students' academic performance, the 8th international conference on interdisciplinary studies of health sciences, psychology, management and educational sciences[In Persian].
- Tabaq, Samad and Khazerzadeh, Omid. (2023). Investigating the relationship between spiritual and emotional intelligence with academic performance and adaptation of students, the 7th National Interdisciplinary Research Conference in Management and Human Sciences, Tehran[In Persian].
- Zainli Hosseinabadi, Amin Reza and Zandi, Peyman and Rooh El-Amin, Naimeh Al-Sadat. (2021). Examining the performance of spiritual intelligence and emotional intelligence and its relationship with academic progress in students, the fifth international conference of psychology, educational sciences and social studies, Hamadan[In Persian].